

PRIJE POLA STOLJEĆA:

PRVA VELIKA MEĐUNARODNA TJELOVJEŽBENO-ŠPORTSKA PRIREDBA U HRVATSKOJ

Gimnaestrada

DANAŠNJE GIMNAESTRADE NE POBUĐUJU VEĆU PAŽNJU U SVIJETU I NJIHOVO ODRŽAVANJE
PROLAZI NEZAPAŽENO

Piše **Miroslav Šarić**

O d 10. do 14. srpnja 1957. godine u Zagrebu je održana prva velika međunarodna tjelovježbeno-športska priredba - II. gimnaestrada. Zamišljeno je da se priredba održava svake četiri godine i to godinu dana poslije olimpijskih igara. Zbog brojnih poteškoća četverogodišnji ciklus nije poštivan, jer se često dovodila u pitanje opravdanost njenog održavanja. Skup tjelovježbača bez natjecateljskih pretenzija teško opstaje, jer sve takve priredbe u današnje vrijeme imaju isključivo natjecateljski karakter. Međutim, prije 50 godina nije se tako razmišljalo i u Zagreb je došlo nekoliko tisuća vježbača i stručnih osoba. Iako za priredbu nije izgrađen ni jedan novi objekt, Organizacijski je odbor uspješno svladao brojne zadatke.

Smisao održavanja gimnaestrade

Budući da gimnastička natjecanja nisu pogodna za prikaz raznolikosti i bogatstva koje pruža tjelesno vježbanje, stvorena je priredba na kojoj se to demonstrira. Ona podsjeća na vrijeme kada gimnastika nije bila isključivi šport, nego masovni tjelovježbeni pokret. U pravilu, vježbači u grupi pokazuju kvalitetu, raskoš i tehničko bogatstvo tjelesnih vježbi. U opuštеноj atmosferi vježbači svih uzrasnih kategorija pokazuju ljepotu i sklad čovjekovih pokreta i kretanja. Skupine od osam do 50 sudionika u zatvorenom i od 50 do 400 osoba na otvorenom prostoru vježbaju maksimalno desetak minuta sa ili bez pratnje muzike. Gimnaestrada se održava pod pokroviteljstvom Međunarodnog gimnastičkog saveza, FIG, i na njoj mogu sudjelovati nacionalni gimnastički savezi, udruženja, instituti i fakulteti za tjelesni odgoj i šport.

Organizacijski odbor

U Organizacijski odbor zagrebačke gimnaestrade izabrani su brojni pripadnici tadašnje partijske vrhuške pa je i to dokaz ozbiljnosti kojom se prišlo poslu. Budući da je glavni organizator bio Partizan Jugoslavije - Savez za tjelesni odgoj, u organizaciji su sudjelovali dužnosnici i stručne osobe iz cijele tadašnje Jugoslavije. Predsjednik organizacijskog odbora bio je Ivica Gretić, a potpredsjednici Risto Bajalski i Antun Krajnović. Tajnici priredbe bili su Vlado Milašević i Miljenko Pekota. U Organizacijski su odbor izabrani Luka Bajakić, Juraj Budja, Jovan Despot, Slavko Delfin, Ivica Horvatić, Jelica Janković, Frane Kosić, Hrvoje Macanović, Petar Menac, Zvonko Mihelić, Stevan Miksić, Miro Mihovilović, Jurica Milun, Dušan Mrvoš, Milan Perc, Branko Polić, Dana Poljšak, Ivko Pustišek, Branko Raić, Milica Šepa, Geno Šušnjar, Nikola Tatalović, Emil Vukotić i Kalman Weiss.

Dvije godine prije održavanja Organizacijski je odbor osnovao Tehničku komisiju, Komisiju za propagandu i štampu, Zdravstvenu komisiju, Komisiju za smještaj, prehranu i izlete, Komisiju za saobraćaj, Komisiju za vježbalište i sprave, Komisiju za kulturne priredbe i zabave, Komisiju za financije, Komisiju za dočeke i prijeme i Komisiju za informacije. Na natječaju za idejno rješenje logotipa priredbe prvu je nagradu dobio akademski slikar Ferdinand Bisa.

Sve priredbe dobro posjećene

Osim na stadionu u Maksimiru, priredbe su se cijelog dana održavale na nekoliko mjesta u Zagrebu. Jedno od njih bio je stadion na Šalati, na kojoj je vježbalište sa znatom podlogom bilo veliko 40 x 27 metara. Na njemu je podignut drveni podij veličine 15 x 10 m. Na ljetnoj pozornici u Tuškancu bilo je mjesta za 1000 gledatelja. U dvorani "C" starog Zagrebačkog velesajma podignut je podij veličine 16 x 10 m, a u njoj se moglo smjestiti 1200 gledatelja. Isto je toliko ljudi moglo promatrati priredbe u dvorani "A". U obje je dvorane pod bio od drveta i priredbe su se mogle održavati cijeloga dana.

Svečano otvaranje II. gimnaestrade održano je 10. srpnja 1957. na stadionu u Maksimiru, u 17 sati. Nakon mimohoda svih sudionika i pozdravnih govora, omladinci iz Zagreba izveli su tjelovježbeni prikaz pod nazivom "Stijeg tvoj nek samo za pobjede zna", u kojem je sudjelovalo 1800 vježbača. Ujutro istoga dana na Trgu Republike, današnjem Trgu bana Josipa Jelačića, podignute su zastave zemalja sudionica. Tijekom pet dana u spomenutim su objektima održane 24 priredbi, a na svakoj je u prosjeku bilo tri do četiri nastupa. Ponekad su nastupali vrhunski vježbači, a na nekim priredbama rekreativci. Na programu su najčešće bile vježbe oblikovanja, vježbe obručima i čunjevima, skokovi na tlu, ma-

Nastup članica Akademije za tjelesni odgoj iz Varšave na ljetnoj pozornici u Tuškancu

Lijevo:
Nastup
Čehoslovačkog
saveza za tjelesni
odgoj

Dolje:
Otvorenje
Gimnaestrade
na stadionu Dinama

sovne vježbe na ljestvama, masovne vježba s maramama, masovna vježba na gredama, ritmičko-gimnastički sastavi s narodnim plesom, masovne vježbe s oblicama, masovna vježba s loptama i dr.

Vježbači iz 15 zemalja

Na II. gimnaestradi nastupili su vježbači iz Austrije, Belgije, Brazila, Finske, Velike Britanije, Mađarske, Italije, Savezne Republike Njemačke, Njemačke Demokratske Republike, Poljske, Švedske, Čehoslovačke, Turske, Sovjetskog Saveza i domaćina, Jugoslavije. Iz tadašnje je Jugoslavije nastupilo maksimalnih 5000 vježbača, a bilo je i 5000 službenih promatrača.

Na II. gimnaestradi nastupili su Mađarski savez za tjelesni odgoj, Akademija za tjelesni odgoj iz Varšave, Čehoslovački savez za tjelesni odgoj, Švedski savez za tjelesni odgoj, Sekcija gimnastičara SSSR-a, Viši institut za tjelesni odgoj iz Rima, Austrijski savez za ritmiku, Belgijski kraljevski savez za tjelesni odgoj, Radničko društvo za tjelesni odgoj iz Örebroa (Švedska), Visoka škola za tjelesni odgoj iz Leipziga, Turski savez za tjelesni odgoj, Društvo za tjelesni odgoj iz Göteborga, Velški savez za tjelesni odgoj, Viša škola za tjelesni odgoj iz Ljubljane, Visoka škola za fizičko vaspitanje iz Beograda, Finski savez za tjelesni odgoj, Savez rukovodilaca njemačkih škola ritmike, Pokrajinski institut za tjelesni odgoj iz Liegea (Belgija), Odjeljenje za tjelesni odgoj ministarstva za odgoj i kulturu iz Rio de Janeira, Austrijski savez za ritmiku i Savez rukovodilaca njemačkih škola ritmike - škola Bode iz Münchena.

Stručni skupovi i kulturne priredbe

Prije II. gimnaestrade u Zagrebu je od 6. do 10. srpnja 1957. održan 36. kongres Međunarodne gimnastičke federacije, FIG. Poslije priredbi održan je prvi međunarodni studijski kongres FIG-a od 14. do 16. srpnja 1957. godine. Kongresna je tema bila "Značenje, oblici i uloga fizičkog odgoja u gimnastičkim organizacijama za suvremeno društvo".

U to je vrijeme u Zagrebu bilo i kulturnih događanja. U dvorani "A" starog Zagrebačkog velesajma priredena je filatelistička izložba pod nazivom "Filatelija i fizički odgoj" i izložba stručnih publikacija iz fizičke kulture. Izložba "Hrvatska grafika i crteži" postavljena je u salonu ULUH-a. U HNK je izvedena Gotovčeva opera "Ero

s onoga svijeta", a matineje jugoslavenskih filmova održane su u kinima Balkan i Central. Društvena večer pod nazivom "Večer nacija" priredena je u hotelu Esplanade, a folklorni ansambl Lado nastupio je u dvorani Istra. Završna zabava svih sudionika održana je u parku Maksimir.

Do danas 13 gimnaestrada

Današnje gimnaestrade ne pobuđuju veću pažnju u svijetu i njihovo održavanje prolazi posve nezapaženo. Do danas je održano 13. gimnaestrada.

I.	Rotterdam	1953.
II.	Zagreb	1957.
III.	Stuttgart	1961.
IV.	Beč	1965.
V.	Basel	1969.
VI.	Berlin	1975.
VII.	Zürich	1982.
VIII.	Hernning	1987.
IX.	Amsterdam	1991.
X.	Berlin	1995.
XI.	Göteborg	1999.
XII.	Lisabon	2003.
XIII.	Dornbirn	2007.

Literatura

1. Bulletin II. Gimnaestrade, Zagreb, 10. - 14. VII. 1957., br. 1. - 6.
2. Studijski kongres F.I.G. (1957). Zagreb: Organizacioni komitet II. gimnaestrade.